

Скачедуб Н., Лазоренко С., Курнишев Ю. Ігрові та спортивні практики літнього табірної збору. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2026. Том 14, № 6. С. 156-162. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i6-019>.

Skachedub N., Lazorenko S., Kurnyshev Yu. Ihrovi ta sportyvni praktyky litnoho tabirnogo zboru [Games and sports practices of summer camp]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2026. Vol. 14, No 6. S. 156-162. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i6-019>.

УДК 796.1:796.2]:[37.091.217:379.84]

DOI: 10.31110/2616-650X-vol14i6-019

Наталія СКАЧЕДУБ

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2249-4203>

nata.skachedub@gmail.com

Сергій ЛАЗОРЕНКО

Сумський державний університет, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6493-8514>

serglazarenko@gmail.com

Юрій КУРНИШЕВ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-5468-7974>

y.kurnyshev@chnu.edu.ua

ІГРОВІ ТА СПОРТИВНІ ПРАКТИКИ ЛІТНЬОГО ТАБІРНОГО ЗБОРУ

Анотація. Літній табірний збір для студентів спеціальності А7 «Фізична культура і спорт» – це інноваційна комунікативна платформа, спеціалізований захід, який детермінує професійний розвиток майбутнього тренера, наставника чи інструктора, створює об'єктивний базис для обміну теоретичними знаннями між суб'єктами освітнього процесу та формує умови практичної реалізації фахових компетентностей фахівців сфери фізичної культури та спорту. Такі збори, фактично виступають інтеграційним конструктом, який поєднав у структуровану систему інтерактивні обговорення актуальних проблем, інновацій у фізичній культурі, практичні тренінги, методичну роботу з оптимізації фізкультурно-оздоровчої активності українського учнівства тощо. Тому, авторський колектив, даної публікації, на основі аналізу нормативно-правових актів та науково-методичної літератури, визначив проблемні аспекти підготовки здобувачів вищої освіти, які констатують недостатність використання інноваційних можливостей сучасної фізичної культури та спорту. Говорячи мовою філософії, підготовка майбутніх тренерів, потребує активного модернізму. Літній табірний збір, необхідно розглядати як період активної креативної педагогіки майбутнього фахівця сфери фізичної культури і спорту, як фундамент формування їхньої дидактичної компетентності та реалізації методологічних принципів підготовки атлетів у спорті і підвищенні рухової активності учнівства усіх ланок національної освіти. Обов'язковим лейтмотивом літнього табірної збору має стати процес формування патріотичної моралі у здобувачів вищої освіти, формування національної свідомості, активної громадянської позиції, заснованих на традиційних культурних цінностях і волелюбності українського народу, на повазі до державної мови та прагненні до збереження національної ідентичності. Форми вирішення прогностичних завдань літнього табірної збору у закладах вищої освіти обумовлені диверсифікацією поєднання відпочинку, праці, спорту з пізнавальною, етичною, екологічною, оздоровчою активністю як науково-педагогічних працівників, так і студентів.

Ключові слова: літній табірний збір; інноваційна програма фізкультурно-оздоровчої роботи; новаторські ігрові практики; «Cool Games».

Nataliia SKACHEDUB

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2249-4203>

nata.skachedub@gmail.com

Serhii LAZORENKO

Sumy State University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6493-8514>

serglazarenko@gmail.com

Yurii KURNYSHEV

Y. Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-5468-7974>

y.kurnyshev@chnu.edu.ua

GAMES AND SPORTS PRACTICES OF SUMMER CAMP

Abstract. Summer camp for students of specialty A7 «Physical Culture and Sports» is an innovative communicative platform, a specialized event that determines the professional development of a future coach, mentor or instructor, creates an objective basis for the exchange of theoretical knowledge between subjects of the educational process, and forms the conditions for the practical implementation of professional competencies of specialists in the field of physical culture and sports. Such meetings actually serve as an integration construct that combines interactive discussions of current problems, innovations in physical culture, practical training, methodological work on

optimizing physical culture and health activities for Ukrainian students, etc., into a structured system. Therefore, the author team of this publication, based on an analysis of regulatory legal acts and scientific and methodological literature, identified problematic aspects of the training of higher education applicants, namely the insufficiency of using innovative opportunities in modern physical culture and sports. In philosophical terms, the training of future coaches requires active modernism. The summer camp should be considered as a period of active creative pedagogy of the future specialist in the field of physical culture and sports, as a foundation for the formation of their didactic competence and the implementation of methodological principles of training athletes in sports, and increasing the motor activity of students of all levels of national education. The obligatory leitmotif of the summer camp should be the formation of patriotic morality in higher education students, the development of national consciousness, and an active civic position based on traditional cultural values, a freedom-loving attitude of the Ukrainian people, respect for the state language, and a desire to preserve national identity. The forms of solving prognostic tasks at summer camps in higher education institutions are determined by the diversification of the combination of recreation, work, and sports with cognitive, ethical, environmental, and health-improving activities of both scientific and pedagogical workers and students.

Keywords: summer camp; innovative program of physical education and health work; innovative gaming practices; «Cool Games».

Постановка проблеми. Літній табірний збір – навчальний компонент дисциплін за вибором освітньої програми здобувачів першого бакалаврського рівня освіти спеціальності А7 «Фізична культура і спорт», орієнтований на кон'юнктуру ринку фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Методологія педагогіки літнього табірної збору регламентована Законом України «Про вищу освіту» у редакції 2014 року, де зазначається: «Практична підготовка майбутніх вчителів спрямована на удосконалення здобувачами вищої освіти під час навчання теоретичних знань, формування у них професійних умінь за відповідною освітньою програмою для прийняття самостійних рішень у конкретних умовах фахової діяльності, набуття педагогічного досвіду і здатності до подальшої професійної самореалізації в умовах реформування освіти. Робочою програмою самої дисципліни та положеннями Концепції «Інноваційна програма фізкультурно-оздоровчої роботи», яка передбачає залучення дітей до різних форм фізкультурно-спортивних занять у системі закладів загальної середньої та вищої освіти. Лейтмотив Концепції – спортивно-орієнтоване фізичне виховання на основі ігрових і спортивних практик, основними принципами якого виступають наступні концепти:

- організація процесу фізичного виховання учнівства повинна забезпечувати якнайбільші можливості для засвоєння кожним з них цінностей фізичної культури і спорту відповідно до власних здібностей, особистісних установок, потреб та інтересів, рівня фізичного розвитку та підготовленості;
- норма обов'язковості використання технологій спортивного, загальнокондиційного та оздоровчого тренування у процесі організації фізичної і спортивної підготовки учнів, їхнього фізкультурного і спортивного виховання;
- правило інтеграції учнів у навчально-тренувальні групи, відносно однорідні за інтересами, потребами, рівнем фізичної підготовленості, типологічними особливостями, морфо-функціональним станом і ступенем біологічної зрілості [7].

Тому, урахувавши вищезазначені норми щодо вирішення прогностичних завдань літнього табірної збору, ми пропонуємо використання наступних дидактичних форм: інтерактивні обговорення актуальних проблем та інновацій у фізичній культурі та спорті, практичні тренінги щодо професійного навчання, удосконалення навичок педагогічної активності (підготовки атлетів у спорті), ознайомлення з сучасними методиками тренувань та психологічної підготовки спортсменів тощо [1, 3, 6, 7]. Але, вивчення теоретичного контенту робочих програм вибіркової дисципліни «Літній табір збірний» університетів нашої країни, які готують спеціалістів для спорту, дає можливість констатувати оптимізацію процесу диверсифікації та презентації інноваційності теоретичного матеріалу у системі підготовки майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту [1-4, 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналогічну логіку суджень підтвердив і аналіз нормативних актів та науково-методичної літератури за темою дослідження, представленої у даній науковій статті. Проблематика формування професійної компетентності майбутнього тренера під час літнього табірної збору досліджувалась багатьма українськими науковцями, серед яких Н. Брижак, О. Грицишен, С. Харченко, Л. Ваховський, О. Песоцька [1, 3, 9]. Сучасні організаційні форми розвитку конкурентоспроможного вчителя відповідно до кон'юнктури сучасного ринку професій представлені у методичному посібнику авторського колективу у складі Т. Дем'янюк, Ю. Завалевського та С. Шидловської [4]. Літній табірний збір як один із фундаментальних аспектів підготовки до майбутньої педагогічної практики студентів педагогічних університетів, які готують фахівців спеціальності А7 «Фізична культура і спорт», презентовано в роботі Т. Ціпан [10]. Що стосується оновлення теоретичного контенту, вказаної вибіркової навчальної дисципліни, то, на нашу думку, актуальними є роботи наукових колективів, які очолював Т. Дем'янюк, І. Павленко та С. Лазоренко [2, 5, 8]. Враховуючи вище зазначене, автори даної наукової статті, вирішили презентувати теоретичну інформацію щодо інновацій ігрової та спортивної практики під час проведення літнього табірної збору.

Мета написання даної публікації детермінована процесами оптимізації диверсифікації та презентації інноваційності теоретичного матеріалу у системі підготовки майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту як засобу формування їхньої педагогічної компетентності.

Для досягнення задекларованої мети та вирішення прогностичних завдань, ми обрали адекватні загальнологічні **методи та прийоми дослідження**: аналіз, порівняння і узагальнення наукової інформації та її систематизація відповідно до діалектики розвитку зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Для оновлення теоретичного контенту вибіркової навчальної дисципліни «Літній табірний збір», у контексті сучасних спортивних практик ми пропонуємо наступні тренувальні концепти. Дитяча легка атлетика (*IAAF Kid's Athletics*) – це сучасна прогресивна система тренувань та змагань, які застосовуються для дітей молодшого та середнього шкільного віку, у формі естафетно-ігрової діяльності. Дитяча легка атлетика – проста та зрозуміла система обліку результатів і визначення переможців; командний характер проведення тренувань і змагань; можливість організації в будь-яких умовах (спортивний зал, подвір'я тощо); доступний інвентар, який можна виготовити самостійно. Історія розвитку дитячої легкої атлетики формувалася поступово з урахуванням діалектики та потреб шкільної фізичної культури. Легка атлетика олімпійський вид спорту, що об'єднує наступні дисципліни: бігові види, спортивна ходьба, технічні види (стрибки, метання), багатоборства. Один із основних і наймасовіших спортивних випробувань. Тренування, вказаним видом спорту важливе для зміцнення здоров'я атлетів та сприяє гармонійному розвитку дітей. Легка атлетика у системі фізичного виховання школярів, останнім часом, перестала виконувати провідну роль в силу об'єктивних причин. Взявши до уваги інформацію про те, що загальний рівень фізичної підготовки школярів в останні роки знизився, провідні фахівці Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій (*IAAF*) розробили та у 2005 році розпочали впровадження проекту «Дитяча легка атлетика». Для цього, в указаному проєкті, його розробниками було запропоновано використання наступних видів з арсеналу легкої атлетики (деякі навіть модифіковано у відповідності до шкільного віку контингенту на який розрахована система): біг 30 м, 60 м та біг з перешкодами; біг по швидкісній драбині; біг на витривалість без урахування часу; біг з перешкодами; «Формула-1»; естафетний біг.

«Cool Games» – це унікальний український проєкт, який було започатковано Комітетом з фізичного виховання та спорту (реорганізовано у 2025 році у Центр фізичного виховання та спорту учнів і студентів) Міністерства освіти і науки України 2018 року, покликаний сприяти створенню цікавих та яскравих уроків фізичної культури та масово залучати учнівство нашої країни до рухової активності. За результатами і статистикою проведення першого заходу, концепція «Cool Games» отримала підтримку Міжнародної федерації учнівського спорту і статус інтернаціональності у 2019 році, коли було проведено перші змагання за участю спортсменів з різних країн світу у столиці України – місті Києві. Змагання, у яких взяли участь 8 команд з 7 країн світу проходили під девізом – «Будь розумним, активним, творчим. Будь Cool Games!». До естафетної програми проєкту входить велика кількість випробувань: «Біатлон 1», «Біатлон 2», «Біатлон 3», «Гулівер», «Дід Мазай і зайці 1», «Дід Мазай і зайці 2», «Класики», «Коло», «Конвеєр», «Коти горошку» тощо. «Cool Games» сприяє створенню емоційних та цікавих як спортивних заходів, так і уроків фізичної культури, масовому залученню учнівства до рухової активності завдяки осучасненим та адаптованим естафетам, включаючи змагання у командних іграх тощо.

Всеукраїнський проєкт «Пліч-о-пліч» шкільні і студентські ліги – це змагання серед учнів закладів загальної середньої та вищої освіти України. Змагання циклу «Пліч-о-пліч» – проходять під гаслом «РАЗОМ ПЕРЕМОЖЕМО». У сезоні 2025/2026 років на студентів та студенток очікують 4 етапи і 5 місяців захопливих змагань на різних рівнях: студентському, обласному, міжобласному та всеукраїнському з чотирьох видів спорту – баскетбол, волейбол, футзал і черліденг. У сезоні 2025/2026 на учнів закладів загальної середньої освіти очікує 5 етапів і 10 місяців захопливих змагань на аналогічних рівнях з 12 видів спорту: баскетбол, баскетбол 3х3, біатлон, волейбол, гандбол, легка атлетика, регбі-5, спортивне орієнтування, настільний теніс, футбол, черліденг і шахи. Проєкт «Пліч-о-пліч» спрямований на розвиток фізичної культури і спорту у нашій країні, формування в учнівства свідомої мотивації до здорового способу життя та стимулювання діалогу шкільного спорту.

Що стосується ігрових нововведень у системі фізкультурної освіти в Україні, то слід зупинитися на таких неолімпійських ігрових видах спорту. Нетбол (англ. *net* – сітка, *ball* – м'яч) – командна гра з м'ячем виключно для жінок, у якій потрібно його закинути у кошик команди-суперниці, довгий час вважався різновидом баскетболу. Нетбол для студенток 1893 року презентувала Мартіна Софія Хелена Бергман-Остерберг (1849–1915) – швецька вчителька гімнастики, керівниця лондонського коледжу у місті Хемпстед. У середині XIX століття у європейському просвітництві настає кризова ситуація щодо викладання фізичної культури у закладах освіти, фундаментом якої була німецька гімнастична система. Більшість науковців старого континенту все більше вбачала перспективність формування фізичного виховання індивідуума на основі ігрової рухової активності. Такої точки зору дотримувалася і Мартіна Бергман-Остерберг, яка сформувала правила нетболу, взявши за основу винахід канадського вчителя фізичної культури Джеймса Нейсмита (1861-1936) – баскетбол. Гра канадця швидко знайшла свою аудиторію у Сполучених Штатах Америки. Авторкою правил баскетболу для жінок, у цій країні,

була відома гравчиня і талановитий педагог – Сенда Беренсон Еббот (1868-1954), яку історики спорту називають «матір'ю жіночого баскетболу». Розроблені нею правила гри, діяли протягом семидесяти років з 1910-го по 1980-ті роки. Баскетбол для жінок, вперше було включено у курс фізичної культури американського коледжу Сміта 1892-го року, який швидко здобув популярність у інших навчальних закладах Північної Америки. Перше видання стандартизованих правил жіночого варіанту гри побачило світ 1901-го року. З 1899-го по 1917-й – авторка неодноразово їх доповнювала і видозмінювала, поки вони не виявилися ідеально адаптованими для змагань представниць слабкої статі. У 1985-му році Сенду Беренсон Еббот було включено до американської Зали слави баскетболу, а у 1999-му – до Зали слави жіночого баскетболу. Емігрувавши через Атлантичний океан, 1893-го – європейський варіант баскетболу для жінок під назвою нетбол було впроваджено у освітній процес Великобританії. У сучасному нетболі передбачено 4-ри чверті (англ. *quarters*) тривалістю 15-ть хвилин. Майданчик для гри має розміри – 15 метрів 25 сантиметрів на 30 метрів 50 сантиметрів (п'ятдесят на сто футів) та розділений на три окремі зони (третини). На обох боках майданчика розташовані напівкруглі зони – площі воріт (англ. *shooting circles*) радіусом 4 метри 90 сантиметрів (16 футів). М'яч передається вздовж майданчика від гравця до гравця, причому вони повинні торкнутися його в кожній третині поля. М'яч не можна перекинути через середню третину із зони захисту до зони нападу. Гравці можуть тримати м'яч не більше трьох секунд та мають звільнитися від нього до того, як та нога, на якій вони стояли в момент прийому передачі, повторно торкнеться землі, тобто, пересуватися майданчиком з м'ячем заборонено, що унеможливує одному гравцю вести м'яч через весь майданчик. На відміну від баскетболу, нетбол менш контактний, тому у підготовці гравців головним аспектом є тактичний вишкіл, а не технічний.

Корфбол (нідерл. *korf* – кошик, *bal* – м'яч) – командна гра з м'ячем, визнана у більш ніж п'ятдесяти країнах світу, але найбільшу популярність вид спорту отримав у Нідерландах та Бельгії. Тривалий час, фахівці, вважали нову гру різновидом баскетболу, але корфбол відрізняється від інших ігор тим, що склад команди у ньому дотримується принципів гендерної рівності і представлений чотирма чоловіками і чотирма жінками. Саме такими аспектами керувався голландський вчитель фізичної культури – Ніко (Ніколас) Брукхуїсен (Брукхейсен) (1876-1958), виконуючи доручення, керівництва навчальних закладів Нідерландів, щодо створення гри, яка могла б одночасно на ігровому майданчику поєднати у одній команді і юнаків і дівчат. Педагог навіть не думав, що його винахід матиме таку популярність у всьому світі. Нову гру адміністрації навчальних закладів, згаданої країни, вчитель презентував 1902 року, і одразу розвага почала користуватися попитом у шкільних вчителів фізичної культури та викладачів фізичного виховання вищих навчальних закладів Нідерландів. А за рік, 1903-го – було створено Голландську Федерацію корфболу. Гра була демонстраційним видом спорту на Олімпійських іграх у Антверпені-1920 і одразу знайшла прихильників у Бельгії, а вже за рік було створено і корфбольну федерацію Королівства. Перший міжнародний матч відбувся за участі національних команд Бельгії та Нідерландів у 1923 році. За межами Європи афіліація командної гри до міжнародного спортивного простору відбулася 1919 року, коли корфбол вирішили випробувати в Індонезії. Досить потужно презентували гру на Олімпійських іграх в Амстердамі-1928 її родоначальники. Але керівництво Міжнародного Олімпійського Комітету так і не взяло на себе відповідальність включити спортивну інновацію до програми чотирирічного спортивного форуму. На теренах сьогодення найбільшою корфбольною нацією залишаються жителі Нідерландів, де зареєстровано близько 580 клубів у різних дивізіонах. Основними світовими центрами розвитку корфболу, окрім Голландії, є Бельгія, Чехія, Велика Британія, Португалія, Каталонія (адміністративний район Іспанії), Тайбей (Китайський Тайвань), Гонконг, Австралія, Південноафриканська Республіка. Як говорять спортивні коментатори: «У корфбол не грають тільки в Антарктиді». Майданчик для гри на відкритому повітрі має розміри – 30 на 60 метрів, для варіанту індор – 20 на 40 метрів. Для організації гри, необхідні дві стійки (корфи), з закріпленими на висоті три з половиною метри кошиками діаметром до 41 сантиметру та висотою стінки – 25 сантиметрів. Корфи встановлюються в кожній з двох ігрових зон на відстані 1/6 частини довжини майданчика, виміряної від лицьової лінії. Для кращої візуалізації об'єкта атаки колір кошиків у більшості випадків - яскраво-жовтий, що відрізняється від забарвлення ігрового майданчика. Гра може відбуватися і за лінією корфа. М'яч для корфболу сферичної форми, виготовляється зі шкіри або іншого матеріалу, діаметром до 71 сантиметра та вагою до 475 грамів та мати контрастне двоколірне забарвлення чорно-біле або жовто-синє. Гра триває два тайми

по 30 хвилин. Перед початком матчу арбітр у присутності капітанів команд кидає жереб, який визначає команду, що має обрати кошик для атаки або першою ввести м'яч у гру. На початку другої половини – м'яч у гру вводить команда-опонент. Після кожного закинутого в кошик м'яча, в гру його вводить команда, якій забили гол. У корфболі категорично заборонені будь-які фізичні контакти між гравцями.

Про гру, аналогічну до сучасного фістболу, вперше згадується у промові римського імператора Маркуса Антонія, який увійшов в історію під ім'ям Гордіана III (225-244). Ця подія сталася у 240 році

нашої ери. У період римської експансії до Європи, легіонери навчили перебивати м'яч, набитий ганчір'ям, через стрічку народи далеко за межами Вічного міста. Так аналог фістболу потрапив на терени старого континенту. Досить великою популярністю гра користувалася у часи правління Західною Римською імперією Карла Великого (742/747-814). Населення франкських міст, залюбки розважалося, перебиваючи імпровізованого м'яча через натягнуту стрічку чи мотузку. Другий бум захоплення грою розпочався у Пруссії кінця XVIII – початку XIX століть, після того, як німецький письменник, вчений-енциклопедист Йоганн Вольфганг фон Гете (1749–1832) здійснив мандрівку до Рима та описав гру у своєму щоденнику «Подорож до Італії». Фістбол в Німеччині тривалий час розвивався у середовищі гімнастів, тому його було презентовано спортивному загалу 1885 року саме на фестивалі німецької гімнастики в Дрездені. У 1894 році німецький історик Георг Вебер (1808-1888) розробив версію німецьких правил для гри, які актуальні і у теперішній час. У сучасний фістбол грають на трав'яному майданчику, розміри якого 50 на 20 метрів. Ігрове поле розділене навпіл білою лінією шириною 6 сантиметрів, над якою на висоті 2 метри натягнута стрічка або сітка. На відстані трьох метрів від сітки на полі проведені дві горизонтальні лінії на кожній з половин майданчика – це межі введення м'яча у гру, яке здійснюється руками. Дві команди по п'ять осіб кожна, розташовані по різні боки сітки, повинні перебити м'яч через неї. Мета гри – змусити суперника втратити контроль над м'ячем, щоб той на чужій половині поля торкнувся газону щонайменше один раз. Гравці кожної команди мають право розігравати м'яча на своїй половині з максимальною кількістю до трьох дотиків виключно верхніми кінцівками (долонею забороняється) та одного торкання ігрової кулі землі, причому після кожного удару або передачі у одному розігравші залікового очка. Пункти до активу зараховуються команді, яка вводить м'яч у гру і змушує помилитися команду суперництва. У протилежному випадку, право подачі м'яча переходить до команди-опонентки. Гра триває до перемоги в трьох сетах, кожен сет грають до 20 очок. М'яч – виготовляють зі шкіри або сучасних поліматеріалів, максимальна довжина діаметру якого 68 сантиметрів, вага – 380 грамів, тиск у середині – до 0,75 бара.

Історія флорболу розпочалася на Скандинавському півострові. Як вид спорту, гра була започаткована у Швеції у сімдесятих роках минулого століття, швидко набула популярності та знайшла поціновувачів у всій Європі. У 1986 році Швеція, Фінляндія та Норвегія заснували Міжнародну федерацію флорболу (*IFF*). На сьогоднішній день, до узаконеної спортивної організації, входять 49 країн, що надає актуальності процесам розвитку флорболу в усьому світі. Національні чемпіонати проводяться у Швеції, Фінляндії, Норвегії, США, Канаді, Японії, Індії, Сінгапурі, Австралії та інших країнах нашої планети. Командний вид спорту знайшов можливість розвиватися і на африканському континенті, членом *IFF* стала країна – Сьєрра-Леоне. Флорбол – вид спорту, варіант хокею, який дозволяє спортсменам грати на паркетній чи дерев'яній підлозі спортивного залу навчального закладу або іншої установи. Необхідним інвентарем для флорболу є пластикові – м'яч, ключка, ворота та спеціальні бортики, які оточують майданчик для гри. Головна ціль гравців – уразити ворота суперника, забивши в них м'яч. Кожна команда представлена 5 польовими гравцями і воротарем. Контролювати м'яч дозволяється лише ключкою. Ногою дозволяється зупиняти м'яч, але не завдавати ударів по воротах. Ця гра схожа на хокей з м'ячем, тільки без льодового майданчика, проте в правилах цих ігор є суттєві відмінності. У ході матчу дозволяється необмежена кількість замінів, які можна проводити, не зупиняючи гру, яка триває три двадцятихвилинні періоди з десятихвилинними перервами. Третій період проводиться лише у випадку, якщо у попередніх двох перемогу здобули різні команди. Для гри необхідний майданчик розміром сорок на двадцять метрів, оконтурений бортиками з заокругленими кутами. Розмір воріт – 1,6 на 1,15 метра. Ключки для флорболу виготовляються із пластику, їхня довжина не може бути довшою за 105 сантиметри, і вони не можуть важити більше 350 грамів. Діаметр м'яча з 25 отворами, становить 72 міліметри, максимальна маса якого – 23 грами.

Виникнення бамперболу пов'язане з іменами норвежців Хенріка Елвестада та Йохана Голдена, які вирішили видозмінити звичайний футбол, одягнувши гравців у прозорі надувні кулі. Таким чином, кінець 2011 року був ознаменований першим матчем в історії бамперболу, який показали в телешоу «Золотий гол» на норвезькому телеканалі TV2. Пізніше відеозапис матчу поширився в мережі Інтернет, і цей атракціон став набирати популярності в усьому світі. Бампербол на теренах сьогодення – це веселий та активний вид спорту, де замість звичайної ігрової форми гравці одягнені у прозорі надувні сфери – «зорби». Під час матчу, учасники намагаються забити м'яч у ворота суперника, при цьому їм дозволено штовхатися, падати та перекидатися без ризику травмування. Сфери захищають від ударів, роблячи гру емоційною, безпечною і навіть комічною. Бампербол чудово підійде як для корпоративів, днів народження та тимбилдінгу, так і для проведення уроків фізичної культури у закладах загальної середньої освіти та фізичного виховання в університетах.

Історія фізичної культури не знає точної дати започаткування командної гри – лакросу. До наших днів, завдяки роботам угорського науковця Ласло Куна, збереглася тільки інформація про північноамериканську гру «багатавей», яка трансформувалася у сучасний цікавий і видовищний вид

спорту (лактос). У «багатавей» грали індіанці союзу північноамериканських племен – Конфедерації чорноногих, самоназва «нітсітапі», що у перекладі означає «оригінальні люди» або «чорноногі». Конфедерація чорноногих – це група етнічних американських народів США та Канади, яка складається з чотирьох споріднених племен: північних і південних пікані, кайна та сіксікі. Гра індіанців з давніх часів мала ритуально-ініціативні ознаки, за допомогою неї вирішувалися політичні, економічні, соціальні та ряд інших питань. Тубільці могли грати багато днів поспіль з невеликими перервами, щоб поїсти та випити води. У таких випробовуваннях формувалися навички й уміння, необхідні чоловікам чорноногих під час полювання на бізонів. Європейські переселенці познайомилися з цією грою у XVII столітті, а на початку XIX – вона стала завойовувати популярність серед французького населення Канади. Перший офіційний матч з лакросу відбувся у «Країні кленового листка» 1867 року. Свого часу лакрос входив до ігрової програми III Олімпійських ігор у Сент-Луїсі 1904 року.

Сучасний лакрос – це командна гра з твердим гумовим м'ячем діаметром від 62,8 до 64,77 міліметрів та вагою від 140 до 146 грамів, який переносять полем за допомогою кросів – сіток на довгому держаку. Це дуже видовищний вид спорту, у майстрів кросів м'яч стрімко літає полем, ледь торкаючись землі. Лакрос – гра планетарного формату, що охоплює усі верстви населення п'яти континентів. У команді чоловіків 10 гравців, у жіночій – 12. У лакросі представникам сильної статі дозволені силові прийоми та контактна боротьба, тому гравці вдягають спеціальну захисну амуніцію: шоломи з маскою та щитки під одяг. У жіночому лакросі силові прийоми заборонені. Їхня уніформа набагато простіша. Мета гри – закинути м'яч у ворота суперника, набравши більше очок за чотири чверті по 15 хвилин у чоловічому лакросі та дві чверті по 25-30 хвилин – жіночому. Матч будується на комбінації гри в пас, швидкого переміщення по ігровому майданчику та захисту власних воріт, при цьому дозволено лімітований силовий контакт.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Літній табірний збір – валідна форма навчальної практики і професійного становлення майбутнього фахівця сфери фізичної культури і спорту, творча платформа реалізації його рефлексивного теоретичного досвіду, набутого під час навчання у закладі вищої освіти. Він формує у студентства моральні принципи власної педагогічної активності, дає чіткі орієнтири практичного підходу до розвитку спорту в Україні та місце для інновацій і креативності у професійній діяльності наставників майбутньої спільноти спортивної генерації нашої країни. Здобувач вищої освіти спеціальності А7 «Фізична культура і спорт» під час літнього табірнього збору вчиться реалізовувати тренувальні методики у практичних умовах, модерувати виховні заходи та формувати національно-патріотичну свідомість вихованців. Для багатьох здобувачів вищої освіти літній табірний збір став потужним фундаментом для їх інтеграції в професійне середовище та тренерського наставництва молодих спортсменів. Тому, авторський колектив наукової публікації, має сподівання, що інформація статті, стане у нагоді для наступних поколінь фахівців українського спорту у контексті формування їх теоретичних знань. Перспективи подальших наукових розвідок, ми вбачаємо у оптимізації управлінської майстерності та психології взаємодії з колективом майбутніх тренерів під час літнього табірнього збору.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів

Джерела фінансування. Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Доступність даних. Це дослідження не передбачало використання окремих наборів даних.

Використання засобів штучного інтелекту (ШІ). Під час підготовки цієї роботи автори не використовували інструменти штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Брижак Н., Мішкулинець О. Практика в літніх оздоровчих таборах як засіб формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти. Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка». Випуск 9 (17), 2020. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-9\(17\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0255-9(17)-10)
2. Дем'янюк Т. Д., Савінова Н. С., Кособуцька Г. П. Інноваційні технології підготовки конкурентоспроможного вчителя: монографія. Рівне : РДГУ, 2009. 382 с.
3. Державна освітня політика в сфері фізичної культури та спорту: монографія. За загальною редакцією Д. О. Грицишена. Житомир : Видавничий дім «Бук-друк», 2025. 300 с.
4. Дем'янюк Т., Завалевський Ю., Шидловська С. Сучасні організаційні форми розвитку конкурентоспроможного вчителя: метод. посіб. Рівне : РДГУ, 2008. 119 с.
5. Лазоренко С. А. Ворона В. В., Чхайло М. Б. Історична онтологія олімпійських і неолімпійських видів спорту. Навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 282 с.
6. Методичні рекомендації з навчальної практики з підготовки до організації літнього відпочинку дітей. Укладачі: Рудницька Н. Ю., Коновальчук І. М., Шанскова Т. І. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 91 с.
7. Осьмук Н. Г. Табірний збір. Навчально-методичний посібник. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. 132 с.

8. Павленко І. О., Сидоренко О. Р., Скачедуб Н. М., Бережна Л. І. Легка атлетика у фізичному вихованні педагогічних закладів вищої освіти: навч.-метод. посіб. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 200 с.
9. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих оздоровчих таборах: навч.-метод. посіб. для фахівців та студентів – організаторів літнього відпочинку дітей та молоді. За заг. ред. С. Я. Харченка; авт. кол.: С. Я. Харченко, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька та ін. Луганськ : Альма-матер, 2008. 285 с.
10. Ціпан Т., Дем'янюк Т. Про табірний збір як підготовку до літньої навчальної практики. *Інноватика у вихованні*. Випуск 15. 2022. С. 245-253. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i15.476>

References

1. Bryzhak N., Mishkulynets O. Praktyka v litnikh ozdorovchikh taborakh yak zasib formuvannia profesiinoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity. Elektronne naukove fakhove vydannia «Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia «Pedagogika». Vypusk 9 (17), 2020. [https://doi.org/10.33296/2707-0255-9\(17\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0255-9(17)-10)
2. Demianiuk T. D., Savinova N. S., Kosobutskaya H. P. Innovatsiini tekhnologii pidhotovky konkurentospromozhnoho vchytelia: monohrafiia. Rivne : RDHU, 2009. 382 s.
3. Derzhavna osvithnia polityka v sferi fizychnoi kultury ta sportu: monohrafiia. Za zahalnoi redaktsiieiu D. O. Hrytsyshena. Zhytomyr : Vydavnychiy dim «Buk-druk», 2025. 300 s.
4. Demianiuk T., Zavalevskyi Yu., Shydlovska S. Suchasni orhanizatsiini formy rozvytku konkurentospromozhnoho vchytelia: metod. posib. Rivne : RDHU, 2008. 119 s.
5. Lazorenko S. A. Vorona V. V., Chkhailo M. B. Istorychna ontolohiia olimpiiskyykh i neolimpiiskyykh vydiv sportu. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Sumy : FOP Tsoma S. P., 2020. 282 s.
6. Metodychni rekomendatsii z navchalnoi praktyky z pidhotovky do orhanizatsii litnoho vidpochynku ditei. Ukladachi: Rudnytska N. Yu., Konovalchuk I. M., Shanskova T. I. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka, 2024. 91 s.
7. Osmuk N. H. Tabirnyi zbir. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Sumy : Vydavnytstvo SumDPU im. A. S. Makarenka, 2009. 132 s.
8. Pavlenko I. O., Sydorenko O. R., Skachadub N. M., Berezhna L. I. Lehka atletyka u fizychnomu vykhovanni pedagogichnykh zakladiv vyshchoi osvity: navch.-metod. posib. Sumy : FOP Tsoma S. P., 2020. 200 s.
9. Sotsialno-pedagogichna diialnist u dytiachykh ozdorovchikh taborakh: navch.-metod. posib. dlia fakhivtsiv ta studentiv – orhanizatoriv litnoho vidpochynku ditei ta molodi. Za zah. red. S. Ya. Kharchenka; avt. kol.: S. Ya. Kharchenko, L. Ts. Vakhovskiy, O. P. Pesotska ta in. Luhansk : Alma-mater, 2008. 285 s.
10. Tsipan T., Demianiuk T. Pro tabirnyi zbir yak pidhotovku do litnoi navchalnoi praktyky. Innovatyka u vykhovanni. Vypusk 15. 2022. S. 245-253. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i15.476>

| Матеріал надійшов до редакції: 02.04.2026 р. | Прийнято до друку: 15.05.2026 р. | Опубліковано: 30.06.2026 р. |

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).